

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 " — "
Na štvrt roka — — — — " 60 "

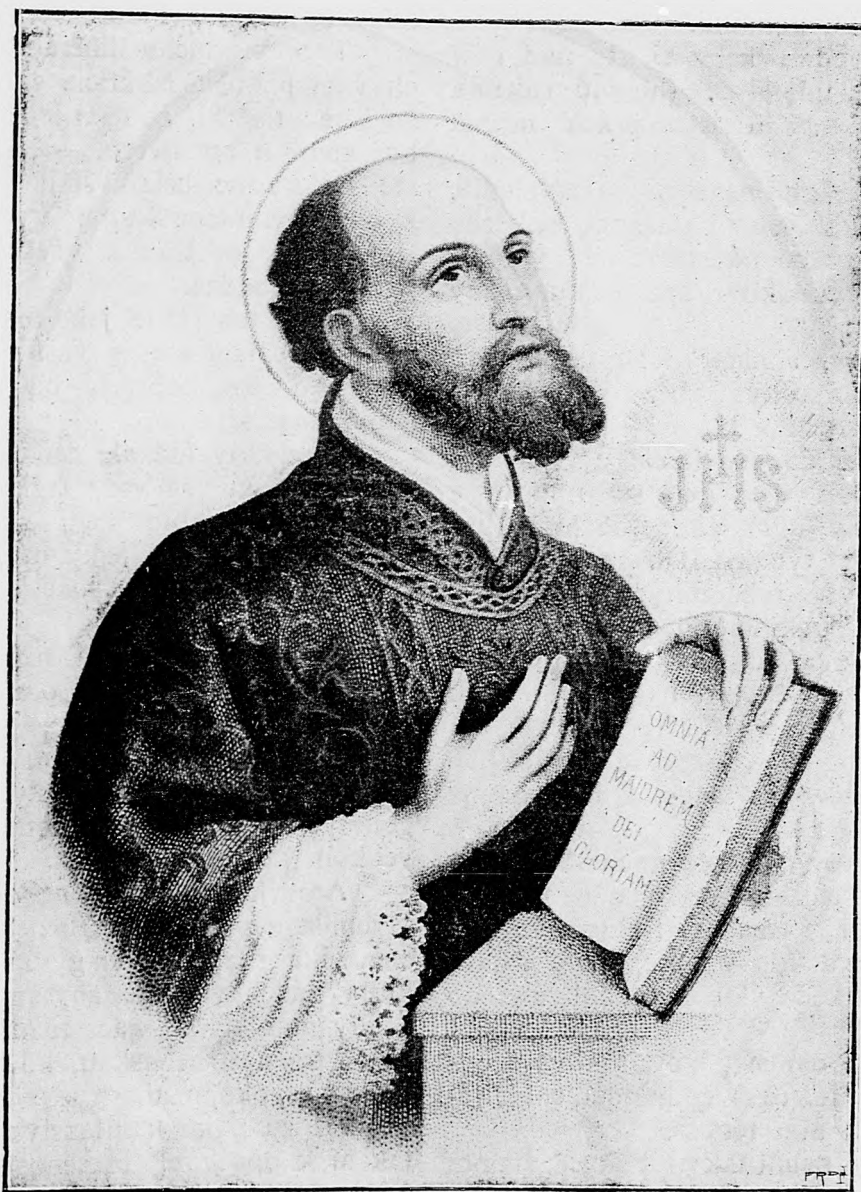
Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapešt,
VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Sv. Ignácie Loyola.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zasadiť, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Buričia ľudu.

Každý človek nemôže mať jednaké zamestnanie.

To nenie vec možná, aby jeden a ten istý človek bol lekárom, pravotárom, maliarom, klobučníkom, stolárom, roľníkom v jednej osobe.

Ako vo veľkej prírode každá vec zodpovedá svojmu povolaniu: svetlo, povetrie, vietor, voda, byliny atď.: tak i v ľudskej spoločnosti práca je rozdelená, čili ľudia rozličné zamestnanie majú.

Ináč by sme žiť nemohli.

Čo-že bys povedal, keby si kto nad tým hlavu lámal, aby s údami tela (hlavou, rukama a nohami,) jednu a tú istú prácu mohol konať?

Kto-že by bol tak obmedzeného smýšľania, že by srdcu natískal zástoj pľúc, od rúk zas to by žiadal, aby prácu nôh konaly!

Veru takému čudakovi sprostému každý by do uší zahučal:

No neblázni sa, chalane, lebo však je to vec nemožná. Čo smiešnym chceš byť, snáď i piate kolečko sa ti vrtí v hlave?

A veď takú hlúposť vidíme u tých ľudí nesvedomitých, ktorí ustavične vytrubujú, že hneď sa zmení celý svet, akonahle príde panovanie socialistov, týchto Boha a svedomia spustených fikusov nesvedomitých.

Tito fiktusi kujonskí ustavične melú ústami o rozdelení bohatstva, o rovnosti roboty. A veď oni len to chcú docieľť u ľudu, čo pred očami ma ten, kto kúkol sje do žita; oni pokazit encú boh-bojný a stamčne smýšľajúci ľud, aby im tento na lep sadol a ich lakome vrecká peňažné naplnil.

Keď ale zvedavý ľud zle pochodí, o slobođu, ba snáď i o zdravie príde, a četníci ponadok robia ohňom a mečom: fiktusi socialisti na bok skočia a dakde v kúte dobre sa reneču, jako čert, keď vidí spravodlivého do hriechu upadnúť.

O dobry ľudu, daj si pozor, nikdys nepotreboval vo väčšej miere svedomitosť, chladnokrvnosť a múdrosť, ako teraz.

Kresťan nikdy nebol tak prepíaty a v zlom zaťatý, že by nebol poslúchol múdre slovo.

Bars už i z horniackych kresťanov mno-

hých pokazili a do bahna nesvedomitého smýšľania uvrhli socialisti; ešte vždy nenie neskoro, dobrú radu všimnúť si.

Pravda často prichádzajú k tebe, drahý ľudu robotnícky, nesvedomití figliari bezbožní, ktorí navádzajú ťa, abys sa vradil medzi socialistov.

Z kadiál-že prichádzajú títo?

Z iných krajín, kde ich vyhodili a vyhнали sťa smety a neplechu . .

Títo potom sriaďujú sa u nás a pokušiteľov posielajú k ľudu.

Títo v duchu liberálno zednárskom vychovaní pokušitelia kričia s napnutým hrdlom, že sme utlačení, že vám je zle, že ste žobrákmi bez zeme a bohatstva. — Nahovárajú vás, aby ste sa i vy socialistami stali, vtedy vraj prídete k moci, pomocou ktorej vydobyjete si rozdelenie zeme, odstránite všetko zlé, ktoré len z pánov pochádza.

A vy tak veríte, jako malučkú a nezkusenú deti; tí chalani ale za vašim chrbátom chutno sa smejú, že dobrých bláznov trpí zem na svojom chrbáte.

Chudobný ľud ale začne rozmýšľať, ponevác dobre cíti, že veru ťažký je život.

Lenže tomuto neni sú páni na príčine. Však zlú úrodu, sviňský dúl, kamenec atď. aj páni sami cítia, ba snáď i vo väčšej miere, nežli ľud.

Každý človek musí nahliadnúť, že aj pánom je zle, lebo však oni nielen žiť ale aj robotkov platiť musia.

Veď, že ani zem nenie rajom; tu bolo a bude vždy dost galíb; lenže takych buričov nesvedomitých ešte nikdy nezbudil zlý duch v tak veľkom počte, jako teraz.

Ani vlas sa nám nepohne na hlave bez vedomia a privolenia Božieho; tým viac pochádzajú rozličné pliahy z dopustenia Boha, ktorý nás navštvuje, aby sme nezabudli naňho a aby sme tým viac túžili za našou opravdivou vlasťou nebeskou, kde nebude pliahy, nebude nespokojnosti.

Lenže jako k víťazstvu boj je potrebný; tak aj k duševnej blaženosti večnej trpezlivé znašanie všetkých nehôd sa požaduje.

Stefan Piesek, antisocialist.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sústredná pisáreň ľudovej strany nenachádza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodájja Bpest, VIII. Józsefkörút 35. (I. em. 2. ajtó).*

Vláda a ľudové knihovne. Vláda zamýšľa na vidieku ľudové knihovne zakladať, aby tak spisy socialistov nemaly tak veľký vplyv u ľudu. Že redaktormi tých spisov, ktorými vláda zamýšľa občerstvovať ducha ľudu, nebudú známi katolícki spisovatelia, to za pravdepodobnú vec pokladáme. Myslíme, že v košerov-zednárskom duchu liberáli budú tie spisy písané; aspoň pred do života uvedením cirkevno-politických zákonov Janko Holba a Mudronček a čo ja viem, ešte jakí iní liberáli utešené hanopisy písali proti kňazstvu, sviatostiam a kresťanstvu. Jestli židia, alebo neverci zednári budú povereními redigovaním tých spisov, vtedy sotva sa podarí krky zlomiť vlivu socialistických spisov; vtedy pokojným svedomím katolícki duchovní nebudú môcť byť podporovateľmi týchto knihovní. Ináče matrikári, rychtári a notári budú knihovníkmi.

V Rakúsku veľký poplach nastal z toho, že neočakávanó zakľúčila sa terajšia sessia rajchsratu (krajinského snemu). Teraz totižto ministerpredseda zamýšľa krajinu spravovať bez krajinského snemu so 14. §. základných štátnych zákonov. Vláda tedy ďalej bude veci viesť na svoju zodpovednosť; o čom ale neskôr referovať musí najbližšiemu rajchsrátu. Terajšie pomery Rakúska tedy neni sú ústavným. Bánffy ale doposiaľ vždy sa bil v prsá, že on len so sústavným Rakúskom vpustí sa do pojednávania vyrovnania. No však uvidíme, či to tak bude aj vtedy, keď mu prihárať bude.

Svolanie krajinských vyslancov, ako určené bolo, malo sa stat 5. septembra; lenže pán Bánffy ukiazať chcel, že je on väčší pán, nežli Szilágyi, tedy na najvyššom mieste vyprostredkoval, aby 6. septembra boli zvolaní vyslanci. Teraz usilovali sa obidvaja vec vyrovať a v tom sa usniesli, že vyslanci sídu sa síce už piateho septembra, ale to len formálne zasadnutie bude, riadne pojednávanie započne sa až 6. septembra.

Čudná tlačová sloboda je v Srbsku, kde censuruje sa každý odtisk. Redaktorom len Srb môže byť, ktorý ale musí byť už 30 rokov starým a srbským občanom. Politický časopis len taký vzdelanec môže byť, ktorý dokončil na všeučelisku študia. Trikrát zhabaný časopis nesmie ďalej vychádzať.

Minister zovnútorých záležitostí, gróf Goluchovsky, jako liberálne noviny píšu radostne, v najbližšom čase má sa vzdať svojho úradu; a dľa kombinácií jeho miesto zaujať by mal berlinský veľvyslanec Ssögyeny-Marich. Liberálne noviny nemajú inej roboty, tedy ten raz hádaniu a kombinovaniu sa odovzdaly. Myslia si, že keď Boh dopustí, aj motyka vypustí, to jest snáď aj ich hádanie kedy-tedy dobre vypáli.

Liberálne figle. Liberálne noviny len nemôžu sa uspokojiť s tým, že ľudová strana je stranou kresťanskou; teraz spomínajú jakúsi kresťansko-robotnícku stranu, ktorej vodcom má byť akýsi fabrický robotník Ján Gruber, ktorého ani my, ani ctené obecnstvo nepozná; lenže táto myšlienka zdá sa byť súcouk pripraveniu rozkolenia. Liberálne časopisy už aj program tejto strany poznajú:

1. Všeobecné volebné právo.
2. Slobodné shromažďovanie,
3. V nedeľu a vo sviatok úplný odpočinok.
4. Slobodná tlač.
5. Deti a ženy nesmia robiť.
6. Uvedenie bursovej a sníženie pozemkovej dane.

No to je čudná kresťanská strana, keď o všetkom je reč v programme jej, len o revisii a o obrane kresťanstva nie.

Nástupca Jakabffyho. Cteným čitateľom Kresťana už bolo sdelené, že štátny sekretár ministerstva vnútra Latkóczy iné miesto zaujal; na jeho miesto vymenovaný je Jakabffy krassószörényisky fõispán, ktorého miesto teraz radi by zaplnili dajakým súcim „liberálnym“ Rumunom. Snáď sa podarí im takého najst.

Prenasledovanie ľudákov. V obci Letenye rečenej je sporiteľňa, ktorá je celkom v liberálnych rukách. Táto sporiteľňa teraz vypovedala úverky ľudákom dlžníkom. Týchto chudákov takto odpravujú.

Idzte ku kňazom, idte k ľudovej strane!

No dobre, ľudákov je veľa v Maďarorságu; tí si vedia aj sami pomôcť; duchovní, zakladajte aj vy ľudové pomocné a úverkové spolky; však uvidíme, jako ss to bude páciť liberálnym sporiteľňam.

Pojednávanie pokoja medzi Španielskom a Spojenými Štátami už sa započalo. A síce prevládnuť strana musela spraviť prvý krok, totižto Španielsko. Spojené Štáty až veľmi chcu využívať to víťazstvo. Žiadajú, aby Kuba celkom samostatnou sa stala, aby im prepustený bol bohatý ostrov Porto-Rico; ostrovy Filipové vraj neskôr prídu do reči; okrem toho ešte viac iných menších ostrovov žiadajú; iné podmienky ale, pod ktorými Španielčanom pokoja chcu dopriať, neskôr budú spomenuté. O peňaznej náhrade nenie spomienka a reč, ponevác pod tatársko liberálnym panovaním Španielsko celkom chudobným a vykoristením sa stalo. Dopraje-li Boh Španielsku ešte dakedy stále kresťanské vladárstvo, táto ztrata ešte vždy sa dá napraviť. V galibe nemá človek priateľov; tak aj Španielsko celkom opusteno a na seba nechano muselo bojovať.

Občianske právo v Uhorsku. V Uhorsku je neškodná daň, vojančič tiež musí človek; čokoľvek žiada štáf, vyhovie sa žiadosti jeho. A tak je to aj v poriadku, tak je to aj inde. Lenže občan čo-že má za tie veľké a mnohé farchy? Raz za päť rokov môže hlasovať na krajinského vyslanca, jestli ho do menoslova voličov vpišu, jestli ho k urne pripustia, jestli jeho hlas pod rozličnými zádrapkami neodmrstia. Teraz bol popis voličov, a tento tak utešene vypadol, ako to len chceli tatárski liberáli, ktorí census zvýšili, aby čím menej voličov bolo. Hja keď liberál (štedrý) len proti sebe vie byť liberálom; tých ale, ktorí jeho smutné hrnce znebezpečujú, kde len môže, prenasleduje.

Nemci v Rakúsku nalakali sa rozbúchania ríšskej rady, ponevác jazykové nariadenia i ďalej zstanú v platnosti. No keby sa ešte k tomu rozšírily plnomocenstvá miestnych snemov, tak by každý snem mal právo jazykové, to jest právo by mal viesť veci v jazyku miestnych pomerov. A tohoto sa ešte viac môžu báť Nemci, ponevác v Česku by celkom bola vytvorená nemecká reč. Nemci i toho sa môžu obávať, že dnes zajtra i na Morave budú Slovani vo väčšine, tedy že i tam nie nemecký lež moravský miestny snem by bol. Všet uvidíme, čo a jako to bude v Rakúsku, bez svád a rozhorčenosti ale to nebude.

Krajinský pút Uhrov do Lurdu v septembri.

Známo je, že koniec tohoto storočia všetci katolíci okršleku zeme slávnostným a všeobecným vyjavením viery chcú posvätiť; ku ktorému cieľu pod predsedom kardinálom Dominikom Jakobini medzinárodný výbor sa sriadil všetky národy zeme zastupujúci. Tento výbor s odobrením jeho sviatostí Lewa XIII. vypracoval program slávnosti koncom tohoto storočia konať sa majúci, ktorého prvý bod — vzťahujúci sa na rok 1898. — predpisuje skutočné putovanie do Lurdu.

Nižepodpísaní čo uhorskí členovia medzinárodného výboru povedieme 1-ho septembra pút do Lurdu, čo má byť slávnostným záverkom duchovného pútu.

Tam chceme prebl. Panne Marii ukiazať, že ju milujeme, že sme jej vernými dieťkami, že si jej pomoc zabezpečiť chceme i v budúcnosť.

Ponevác k sriadeniu a vedeniu tohoto pútu dovolenie a odobrenie sme obsiahli od jeho eminencie Kl. Vassaryho, podarilo sa nám vypracovať nasledovný program cesty pre ten pút.

I. Pútnici pohnú sa 1. septembra b. r. na osobitnom vlaku z I. II. a III. triedy pozostávajúcom a sice dotkneme nasledovne stanice: Budapešť, Pragerhof, Sv. Peter, Cormons, Banátky, Majland, Genua, Nizza, Marseille, Cette, Toulouse, Lurd; a nazpät podobne.

II. Aby sa mohly značnejšie mestá ozreť, pri odchode v Majlande a Marseille, pri návrate ale v Nizze a v Banátkach 24—24 hodín budeme sotrvávať.

III. Pútnici úplné tri dni budú v Lurde.

IV. Pútnici v mestách (4) odpočinku a v Lurde od stanice do mesta a nazpät na kočoch pojdu; jedlom zaopatrení budú — ktoré dostanú rano, na obed a večer; svetlo a obsluha tiež sa im ujde.

V. Tak v Lurde, jako aj inde v hostincoch na I. triede cestujúci osobitnú izbu dostanú; na II. triede cestujúci dvaja a dvaja dostanú osobitnú sieň, na III. triede cestujúci traja a štyria dostanú jednu izbu.

VI. V ceste každý sám sa stará o chovu.

VII. Cestovanie stane sa na osobitnom vlaku spoločne; a karta pre pútnika vystavená len na ten osobitný vlak je platná.

VIII. Cena cesty a zaopatrenie na sedem dní dľa osoby je na:

I. triede 220 zl. — II. tr. 170 zl. — III. 150 zlatých.

IX. Prosíme čím skorej sa hlásiť. Vopred treba poslať 80 zl. na I. tr. cestuj.; 60 zl. na II. triedu cestujúcim, a 40 zl. na III. triedu cestujúcim.

Obširný program v druhej polovici augusta bude vydaný a pútnikom rozposlaný.

V Budapešti 30. júla 1898.

Dr. Šimon Valo a dr. Ján Purt,
dozorcovia klerikov

(Bpešť, IV. közp. papnevelde.)

Do pozornosti.

Ponevác medzi cten. predplatiteľmi mnohí sú, ktorým predplatok už dávno vypršal, bez toho, že by boli zaplatili a znovu si predplatili; úctive prosíme týchto všetkých, aby to čím skorej učinili ráčili. Ponevác teraz je už ľahšie vyhoveť našej žiadosti a prosbe, lebo však žatva je už tu; nebude nám to nikto zazlievať, že touto prosbou sa obraciamе k ct. predplatiteľom. My veľké výdavky máme, zaoberáme expediciu, tlačenie, redigovanie, čo všetko veľa nás stojí, a čo len v tom páde môže vystať od nás, jestli i ctení predplatitelia budú sa usilovať svojej povinnosti zadostučiť čím bedlivšie.

Vydavateľstvo „Kresťan“-a.

V Budapešti, VIII. József-körút 35.

S hocakou záležitosťou Kresťana týkajúcou sa sem treba obrátiť. Priatelia ducha kresťanského, prívrženci ľudovej strany nebudú len s tým spokojní, že sami si predplatia na Kresťana, lež usilovať sa budú i druhých a to čím viacerých k tomu nakloniť.

Predplatná cena:

Na rok 2 zl.

Na pol roka 1 zl.

Na štvrt roka . . . — 50 kr.

Kresťania!

kupujte len u kresťanov!

To sú až mužovia!

Mnoho chýrnych mužov sa zjavilo v najnovšom čase v Uhorsku. Pulszky, Bokross, Tarnóczy, Morzsányi, Szalavszky, Kloch, a Pán Boh vie ešte, ktorí, čo deň po deň o nich písali; ani čo by boli platili tých žurnalistov, s takou radosťou ich obracali. Ešte nedokončili jedného umývať, už prišiel druhý, o chvíľu sa zjavil tretí, a každému sa niečo pekného dostalo, prečo rukami plieskali všetci čestní občania.

„To sú až mužovia“ kričal každý, kto mal zdravé hrdlo; takýchto pánov ešte ani jedna strana nevychovala, len jedine liberálna. A táto ich má na dostač kedykoľvek. Jaknáhle jedného zabudne obecenstvo, hneď sa predstaví druhý, aby každý videl, že ona je najvytorenejšia čo sa týče charakterov. Ano tam sú všetci veľikáši na charakter, a oni vedia najlepšie oceniť, ktorí sú medzi nimi najrásnejšími! Len že obecenstvo jakýsi inší pochop ma; to sa smeje a opovrhne týchto rázných pánov. Niektorí aj zaplaču, keď nemôžu odpomôcť tomuto, a bedákajú, že čo bude z tejto krajiny, v ktorej takí chýrni ľudia hlavný zástoj hrajú.

Najnovšie zas predstúpil jeden takýto veľikáš pred obecenstvo a chýrnym sa stal. Je to stoličný kassir aradskej sirotskej stolice, Krivány János. Tento chýrny muž odobieral peniaze sirôt a výborne gazdoval s nimi. Prvé chýry to priniesly, že spreneveril 259,000 zl. t. j. dvestopäťdesiatdeväť tisíc, ktoré sú navždy ztratenými pre ubohé siroty. Teraz, keď už lepšie preskúmali pokladnicu, rozpravajú, že nie dvestopäťdesiatdeväť tisíc je ukradené, lež že zo stoličnej kassy „najmenej pol milliona chybuje.“

Nuž toto sú zrejme dáta, ako gazdujú liberáli. Taký škandál ešte snáď nevidelo Uhorsko. A to peniaze sirôt! Neni toto hrôza, keď si len pomyslíme na takéto niečo! V Uhorsku, keď niekto ukradne zlatku, lebo dve, zavrú ho, a čo by bol kde skovaným, musia ho dostať žandári: ale veľkých pánov, ktorí tisíce pokradnú, týchto nevedia dostať, bárs aj pozor dávajú bez prestania nad jejich účinkovaním. Hja toto sú liberáli! tým všetko ľahko ide; keď majú aj dlhé prsty, im ich nesmia odňať. To jest pánu Kriványovi by ich snáď aj radi odňali, ale on mal viac chochmesu, ako oni; ufrknul do Ameriky. Že vraj ich dal pozdravovať z Hamburgu, sám seba oznamiac, čo porobil.

To sú chýrni mužovia! Vynikajú nad všetkými, a tam kde je liberálna strana najsilnejšia, najkrajšie sa predstavujú. Arad môže

byť pyšným, že mal takého muža; môže byť aj liberálna strana pyšnou, že ona ho vychovala! Jako by aj nie; veď ona má takýchto dietok možno aj viac — jako sa už dokázalo — ale tie ešte nevyšly na javo všetky. Že vraj, keďby svedomito začali skúmať každého jej privrženca, tolko kaše by bolo, čo by nepojedli ani snáď všetci liberáli! Lebo že oni doteraz ľajnovú kašu varili, dobre sa z nej papkalo, ale veľmi prismudla, a teraz nemôžu ani pozreť na ňu.

Hja milí páni, čo si vy navaríte, to si aj popapkajte! Ved' tie siroty dozaista hladovaly, keď ste vy boli až nad mieru najedenými; a teraz, keď vám kaša prismudla, ba celkom sa pokazila, ony musia nariekať, vy ale len hanbu máte. O koľkí prišli tu o svoje groše! Koľké siroty mosely hladovať, keď ste si vy upjali snáď šampanské a dobré pečene zajedali. A to všetko za čie peniaze? Za cudzé, za ukradené, za preneverené. Ba či ešte mnoho bude týchto chýrnych mužov? Niektorí vravia, že môžeme očakávať ešte dosť hodne.

To sú vraj mužovia! — vravia mnohí: Títo sami nemôžu byť; musia mať aj súdruhov. Nech nás Pán Boh opatruje od takýchto mužov!

Ba či to tomu Kriványovi ľahko išlo? Škoda, že má take pekné meno, s ktorým potupil aj náš milý Krivaň! Že vraj tri spôsoby vyšly po teraz na vrch. Prvý bol v tom, že peniaze, ktoré obce poslaly do sirotskej kassy, nevniesol do hlavnej knihy; druhý, že keď zomrela maloletá sirota, na základe falošných dokumentov pre seba vyzdvihnul dedictvo; a ten „najvýbornejší“ spôsob bol v tom, že pán Krivány držiac v evidencii číslá všetkých žrebov a cenných papierov, uložených pri sirotskej stolici, jak z nich niektorý vyhral, výhru šuchnul do vaku, a na miesto toho žreba, položil druhý. Takto to išlo asi za šesť rokov, medzi tým Krivány bol pánom, važeným od každého, a bez výčitkov svedomia, ako by všetko v najlepšiom poriadku bolo, žil svojmu krásnemu povolaniu. Pätnásť rokov účinkoval na poli vzdelanosti a kultúry liberálnej, so dňa na deň lepšie naplňujúc vrecká svoje s cudzími peniazmi. Mal dve ženy, z ktorých s prvou dcérou kastellanovou sa rozsobášil; a s druhou mladou vdovou Aloisiou Purmannovou, s ktorou 60.000 zlatých dostal, žil až poteraz. Bol v Arade vplyvným človekom, a čo taký plnokrvný liberál.

K tejto smutnej udalosti len to dokladáme, aby sa nechľubili liberáli so svojimi ráznymi mužmi. Mnoho smetiska je v tej liberálnej maštali, z válovcov ktorej tak chutno si uhry-

zujú ovsík liberálni koníci. Sú oni mužovia (česť vynimkám) všetko lační, ktorí čím viac jedia, tým sú chudšími, lebo neni požehnaní na vylizovaní masných hrncov.

„Ex uno disce omnes;“ z jedného uč sa poznať všetkých, a keď aj nie všetkých, tak väčšiu čiastku, ktorá len potupou a hanbou je pre vlast našu. To sú až mužovia! — môže povedať o nich každý, kto ich dobre zná; lebo jejich zasadou je podvod a klam, jejich Bohom brucho a peniaze.

To sú až mužovia, prizvukujeme, jakých nenajdete ani len jedného v našej strane. Nech ju aj Boh opatruje od takýchto ráznych mužov!

Ján Žilinský.

Čo je ľud náš?

Je toto vážna otázka, ktorú by si mal každý národ predložiť pred seba, aby tým lepšie poznal sám seba. Lebo keď poznanie seba samého človeku vždycky osoží a k dokonalosti ho privádza, tak dozaista poznanie národa a toho ľudu, z ktorého pochádzame, tiež nám len osoží môže; **ponevác** poznajúc chyby a slížnosti jeho, tým istejšie mu odpomôcť môžeme my, ktorí sme k tomu povolanými, aby sme ho, jak duševne tak aj hmotne čím lepšej povzdvihli.

Čo je teda ľud náš? Je on tou národnosťou, ktorou má byť, aby sa mohol osožným stať pre celú vlast a aj sám pre seba? Nie; základom jeho vyvíňovania a blahobytu je občianska svoboda a šetrenie jeho náboženských citov, ktoré každý má vo vážnosti držať. Len-že toto nikde, alebo len málo kde vidíme. Svobody nemá, lebo je za otroka považovaným, ktorý len platiť a robiť musí: náboženské city jeho sú všade potupované, tak že veľkú morálnu silu a presvedčenosť musí mať, by nezostal neznajbohom.

Tí, ktorí by ho mali povzdvihnúť, všade poučovať o jeho občianskych právach a povinnostiach, nič sa nestarajú oň, a aj tých práv, ktoré ešte má nesvedomitou lotorskou rukou ho ozbijajú, aby ho celkom zničili. Snáď sa veci tak nemajú? Snáď nám všetko to prisluhujú, čo nám prináleží? Horkyže; my nemáme z našich práv ani tú desiatu čiastku, a ostatné všetky štát sťa pohanský moloch zožiera, aby nikdy neboly uskutočnené v živote.

Toto je smutná udalosť, ale veci tak sa majú. Lebo jakým právom sa opováži štát hlásať svoju všemohúcnosť? Jakým právom on povzbudzuje čestných občanov tých práv, ktoré im patria? Či k tomuto dostal povolenie od občanov vlasti? Čo je to ten štát? Veď takí kričia bez všetkej rozvažitosti: „Toto požadujú vyššie záujmy štátu; veci teda tak sa musia riadiť, ako to štát chce.“ A kto-že zastupuje ten štát? Úradníci, ktorí ako nainovšie udalosti dokazujú (česť

vynikám) tie najnesvedomitejšie kúsky páchajú. Teda toto je ten štát? Masné hrnce, železnice, rodinné svázky, vyznačenia bez zásluh, veľké peniaze a platy, jedným slovom sebeckosť tých pánov, ktorí chcú len dobre žiť a nič nerobiť. No jak sú toto záujmy štátu, pre ktoré toľki si ústa derú; jak len takto vyzerá to vlastenectvo, ktoré vždy čo monopolium do predku tísnu; jak len takéto pochopy majú tí páni o štáte, ktorý zastupujú: tak ten štát veľmi divno vyziera; je to banda sebeckých ľudí (česť vynimkám dokladáme) ktorí len svoje brucho a hrtan považujú za štát!

Štát ste neni len vy, páni, ktorí sa s týmto chlubíte, lež štát sme aj my; ba rozvažitej povedano: štát sme jedine len my: vy ste naši sluhovia; sluha ale musí to robiť, čo mu pán rozkáže. Keď vás my platíme, vy nám máte pravdu prisluhovať, česť zastávať, nevinnosť obrániť, nie ale naopak! Máte moc v rukách — pravda? Ano; my sa vás nebojime — poviete dozaista. — Dáme vás postrieľať, keď sa nám líbi! a punktum. — To vieme dobre; veď to ste už urobili nie na jednom mieste; ale čo toto dokazuje? To, že ten ľud, ktorý štát udržuje, je nie za ľud, za národnosť považovaný, ktorý môže svobodno sa pohybovať: lež len za zvera, ba ešte za horšieho, ako za zvera; lebo túto aspoň niekde pod ochranu berú proti trýzneniu jednotlivých samopašníkov.

Jako vyziera tento ľud, ktorý je horší od zvera v očiach štátu a jeho zastupiteľov, z inších ohľadov môžeme mať pochop, vzláštne keď sa presvedčíme zkusenosťou našou; keď vojdeme do jeho biednej chalupky a prehovoríme s ním. Nech sa tak nerozhadzujú tí, ktorí píšu o pokroku a vzdelanosti ľudu nášho a celého národa, bez toho, že by ho poznali; lebo my, ktorí ho skumáme deň po deň, dozaista viac príležitosti máme sa presvedčiť o jeho položení, ako niektorí budapeštianski krikľuni! Nuž ten obraz je strašnými farbami maľovaný; takýto ešte nemaľoval maľiar, a ani ho snáď nikdy nenamaľuje!

Ľud náš je hmotne skoro celkom zničený; žid panuje skoro všade v dedine, a jedného za druhým spredáva občanov. Oni ponevác sú opustení, nikto sa o nich nestará, jak nie ten kňaz, jest-li je opravdivý ľudomil, akých je v skutočnosti málo teraz, idú k židovi, čo najmilšiemu priateľovi svojemu. A že tento čo robí, jako pripisuje, jaké rady dáva, to je snáď každému známo; radšie sebe, ako tebe: a takto obyčajne lúpi jednotlivcov a na vnivoč privádza. Keď ho spredávajú, je hrozný plač a bieda, neskôr ešte väčšie trápenie, ktoré nechceme opisovať. *Tu by mali už raz nahliadnuť všetci duchovní, jak potrebné je ľud, ich starostam sverený, nesmrteľné duše kresťanské zpod jarma židovského otroctva vytrhnúť!!*

A duševne tým horšie stojí ľud náš; o jeho vzdelanie málo dbajú. On je len na to, aby platiť; za toto aby mal ale volakú odmenu, sošľachtilosť duše aby mu poskytnuli, to málo kde nachádzame. Surovo s ním zachádzajú, o vyučovanie jeho málo sa starajú,

a keď by videli, že na pravú cestu sa začína obraciať, to ich najviac bolí. Oni chcjú mať len otroka, ktorý nemá seba-povedomia. Na mnohých miestach väčšia polovica nevie písať a čítať, nemá žiadneho pochopu o svojich občianskych právach; a keď ho niektorí poučujú, to sú hneď buričia. Že vraj načo je sedliakovi toto? On to nevie použiť: netreba mu teda ani o tom vedieť!

Dobre; to je až krásna reč; ale keď o farchách je reč, tieto všetky na jeho pleciach visia. Keď treba vlasť obrániť, dobrý je sedliak; keď treba porcie platiť hneď, ho najdu; keď treba cesty robiť, ho vedľa použiť: keď je však o voľbe reč, o hlasoch, tam je za nič považovaný. A nie len sedliak, lež každý, kto sa im nehodí do jejích krámu. Či sa toto srovnáva so vzdelanosťou devätnásteho stoločia? Či je toto tá svoboda, ktorú všade hlásajú? Či len pár sto tisíc občanov má panovať nad millionami?! Či títo len za hlúpu sberbu majú byť považovaní, ktorí nesmia mať presvedčenie? Nesmia mať žiadneho práva? Nuž toto by mohlo byť ospravedlnené niekde medzi divokmi, ale vo vzdelanom a svobodnom štáte nikdy!

Aj toto je ešte všetko málo; potupnejšie kúsky pácha štát a jeho zastupitelia. V náboženskom presvedčení, kde len môžu, tam ho urážajú. Duchovných otcov jeho, ktorých si on vzláštne ctí, všade napádajú, a beda tomu, ktorý sa opováži svoje zásady smelo obraňovať. Nič není svätého pred tymito pošetilcami. Židovského rabina ešte ani jedného nenapadli, kde svojich katolíckych kňazov za hlupých, nezdolaných vyhlasujú, keď s nimi nedržia; za vlastizradcov, keď si svoje požadujú a nechcú dovoliť, aby ich o dedičstvo praotcov ozbijali; každého podozrievajú, každého prenasledujú, kto není po ich chuti a čestné smýšľanie má. Ale naopak sa držia hneď proti tým, ktorí s nimi držia; týchto aj do tretieho neba vychvalujú a jedine len takých držia za vzdelaných, bár sú aj tí najväčší chumaji.

Keď sa ľud odťahuje od krčiem, zanecháva svoje špatné zvyky, odrieka sa paleného, zakladá si potravné spolky, jako by im žilu seknul. Oni idú po predku v mene štátu, za nimi ale obyčajne židia. Známe také miesto, že keď prišiel horlivý kaplán do obce, a začnul proti korhelstvu kázať, spolky striezlivosti a ruženca zakladať, najprv rychtár, potom ale všetci židia vystúpili proti nemu. A s jakou bezočivosťou! Že vraj, lebo kaplán, lebo ja musím ísť odtiaľto preč — povedal istý žid. Tak ďaleko idú títo bezočiví ľudia, že sú vstave boj začal aj proti tým najkrajším snahám, a bezočivosť ich nemá hraníc. Kto by si to bol myslel, že žid bude tak smelým a vypovie tieto slová: „lebo kaplán, lebo ja.“ Teda jejích moc je tak veľká? A všemohúci štát predsa ich napomáha! Radšej nech na vnivoč prindu všetci občania, ako by tomuto mala byť odebratá licencia. Toto je naozaj otcovské, starostlivé smýšľanie; môžeme sa tešiť, keď nás tak vyznačujú.

Darmo ale všetko; ľud náš len vtedy bude blaženejším, keď sa celkom premení. Keď bude mať svobodu, keď bude vzdelaný, vážený a zanechá svoje staré hriechy. Menej do krčiem pozierať a viac do chrámu Božieho; častej k duchovnému otcovi ísť, ako k židovi — musí byť jeho heslom. Keď sa však štát postará o to, aby on nebol práv svojich povzbavený; keď každému dá to, čo mu prináleží; keď bude opravdivú vzdelanosť podporovať: vtedy bude aj ľud náš to, čo má byť: vzdelaným ľudom.

Ináč všetko namáhanie nič nestojí; otrokom zostane. Tá krajina ale, ktorá má otrokov, čo občanov, dlho sa neudrží. Musí na vnivoč prísť, lebo otroctva koniec býva skoro vždy smrť.

Nech že si toto vážia všetci zastupitelia štátu!
Nech si to rozváži sám ľud, aby vedel, čo je on!
Nech si to rozvážia všetci priatelia jeho!

Ján Žilinský.

Talmud nad evanjeliumom. Judaismus nad christianismom zvíťazí v Maďarorságu.

(Pokračovanie).

Isto jest, že nikto od kolísky kresťanstva nebol jeho väčším a zaprisahejším, zúrivejším nepriateľom, jako židovstvo. Židia boli vždycky a sú a zostanú po všetky dni až do skonania sveta zarytými, zúrivými, zbesilými frenetickými nepriateľami toho, ktorého oni ukrižovali Pána Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Historia nám o tom podáva nevyvratné svedectvá, že všetky prenasledovania katolíckej cirkve vždycky vyšly od židov. Už sv. Štefan nazval ich „zradcami a vraždníkami Syna Božieho“ Actor. 7. 52. „ktorí vždycky protivia sa Duchu svätému.“ Jako stín plazia sa všade za svätým krížom, a židia moderní, jejíchž otcovia na Golgote stáli, každú chvíľu ochotní sú volať znovu: „Ukrižuj, ukrižuj ho! Krev jeho na nás a na našich synoch!“ Najväčším škodcom a nepriateľom apoštola národov sv. Pavla boli židia. Narieka si na nich v I. liste ku Solupským 2. 15 a menuje ich „ľuďmi, ktorí Bohu sa neľúbia a všetkým ľuďom sú odporní.“ Prisahou sa zaviazali, že neustanú dríve, až ho usmrtia, tak že rímský vládár Portius Testus zvláštny bezpečný prôvod sv. Paulu dať musel; a nepriatelia jeho šli za ním až do Rímu k cisárovi a neustali, až veľiký sv. Pavel vykrvácal. Prenasledovania ostatných Apoštolov a prvých kresťanov rímskymi cisármi za celých 300 rokov pochádzalo od židov. Židáci štváli proti prvotnej cirkvi, židáci podplácali rímskych prefektov, ano i samých cisá-

rov, aby títo vyznavačov Kristových kresťanov prenasledovali, mučili, usmrcovali. Sv. Justin filozof a mučedník v Dialogu s Tryfonom židom, ako i v prvej svojej apologii kresťanov (kap. 31) vyčíta židom „že kresťanov, kde len môžu, prenasledujú, mučia a usmrcojú, a že sú vôbec najväčšími nepriateľmi kresťanstva.“ Okružný list cirkve smyrnenskej v kap. 15 pripomína, s jakou ochotou snášali židia drevo na hranicu, na ktorej mal upálený byť svätý Polykarp. Podobne píše Eusebius dejepisec prvých dob kresťanských a Origenes v diele cotra Celsum. Prenasledovania Neronovo stalo sa popudom židoviek. Tertulian zrejme praví, že všetky štvania proti kresťanom vychádzajú zo synagóg židovských, a jako sv. Hyeronim praví v Com. ad Amos: „je to trvalá nenávisť, ktorá židov proti kresťanom ženie.“ Podobne mluví dejepisec Theodoret a Hippolytus. (Viď „Die Christen Verfolgungen durch die Juden v. J. Rösel. Münster 1895.“) Aliancia židov s Turkami, so všetkými bludármi, kacírmi proti cirkvi katolíckej, a jejich účasťstvo vo všetkých revolúciach sú nevyvratným svedectvom jejich nepriateľstva proti kresťan.-katolíkom. Židia boli hlavným podnetom prenasledovania cirkve vo francúzskej revolúcii i v komúne, židia sú i nyni fanatickí, zúrivi nepriatelia sv. cirkve katolíckej. Slovnú Döllinger dokázal v klasickom diele: „Židovstvo a pohanstvo,“ že nenávisť proti Kristu a cirkvi zdedil od fari-zeov židovský talmudistický rabinismus. Isto jest, že židovský talmudismus splodil slobdné zednárstvo — fraimaurerstvo —, toto pak splodilo liberalismus (mor to národy hubiaci, jako ho nazval Pius IX. „Liberalismus est pessima pestis“) liberalismus pak splodil socialnu demokraciu, táto pak splodila kommunismus, anarchismus, nihilismus. Slobodné zednárstvo, liberalismus, socialna demokracia, kommunismus, anarchismus, nihilismus sú len rôzne tvári jedinej a teže obludy židovského talmudismu; odtúď tiež vysvetľuje sa, prečo židovský liberalismus, zednarismus, socialna demokracia, kommunismus, anarchismus, nihilismus takovou pekelnou, diabolskou závisťou proti cirkvi Kristovej, proti kresťanstvu zúria. Stoja všade na čele židia, t. j. Tejto sberbe satanášovej vodcami sú židia. Židia vedú túto háveď, túto sberbu satanášovu liberálnych tatátov, zednárov, socialnych demokratov, komunistov, anarchistov, nihilistov do boja proti Kristu a jeho sv. cirkvi.

Krista osobne tu viac nemajú, preto bičujú a križujú aspoň jeho cirkev tu na svete s posmechom najväčším. Kto bol to, ktorý vznesenú osobu Spasiteľa nášho v posledných dc-

bách strhnuť do blata posmechu a kalu. Židia to boli a zapredanci jejich. Židáčiško Strauss uličnícky sa oňho otreľ v próse. Židák Heine v poesii. Židáci — Rothšildovia — to boli, čo zaplatili preľhanému Renánovi zednárovi 1 million frankov, aby napísal povestný rúhavý pamflet, hanopis proti Kristu. Židovské noviny to sú, ktoré Pána Ježiša Krista tupia, hanobia a jeho cirkev kalom sprostáckých svojich duší zasypávajú. A židovskej tlačii, židovským novinám prizvukujú tí rozliční židovskí nádeníci, zasedajúci v rozličných redakciach kresťanských, tie „hyeny“ jak ích prípadne nazval jeden list katolícky, tie „hyeny“ ktoré ani mrtvolám mužov svätých pokoja dať nechcejú, tí rozliční novinárski zlosynovia a lúpežníci, ktorí spôsobom neslýchaným útočia proti hlave katolíckej cirkve, episcopatu a katolíckému kňazstvu, zvlášte tlač, novinárstvo židovsko-zednárske socialno-demokratické, ktoré je hanbou 19-ho stolecia. Máme tohoto židovsko-zednárskeho sprostáctva v Maďarorságu zvlášte pak v Buda-pešti dost a dost. Toto písomníctvo je najväčšou hanbou 19-ho stolecia.

Talmudistickí židáci sú to, ktorí jako všade inde, tak i tu v tomto našom už sožidovštelom sozednárštelom orságu so svojími intimnými pajtašami, svojími žoldnierami, otrokami zednármii, liberálnymi tatármi, touto sberbou satanášovu všetkými silami na tom pracujú, aby cirkev katolícka zničena bola. — Čo nekdy slavnej pamäti pápež Pius IX. reknul o tisku, tlačii, to ja môžem smeľe reknúť o terajšom našom Maďarorságu: „*Maďarorság je vozom zlého.*“ Voz, v ktorom zapriahnuto je zlaté teľa, poháňané krivonosým kočišom — židákom — bičom nemravnosti a na voze chlipnosť objíma sa s mamonou.“ Toto je skutočný obraz dnešného Maďarorságu. A tento „voz zlého, tento židovsko-zednársky voz pomáhajú mnohí tiskať, pomáha vláda, pomáhajú úrady, pomáhajú všetci liberálni tatári, pomáhajú i sami mnohí darebáci katolíci, judášski kňazi, slovom: pomáha všetka podliacka háveď, sberba to satanášova, pomáhajú tiskať už k vóli tomu zlatému telafu, bo všetcii pomahači dostávajú od toho krivonosého kočiša za to dobrý áldomáš, trinkgeld, propitné, hojnú judášsku odmenu, a pačí sa všetkým pomahačom to objimné chlipnosti s mamonou na tom voze, a radi by sa objímali buďto s jednou, buďto s druhou a najradšej s obidvoma i s chlipnosťou i s mamonou. I jedna i druhá je galatná dáma, veľmi vábivá tak, že ím málo kte odoľať môže.

(Dokončenie nasled.)

BESEDNICA
Z dialky.

Petöji.

*Malý domček stojí pri veľkom Dunaji;
o jak milý je mne tento domček malý!
Koľko krát si v smutku len pomyslím tu naň,
hneď plačem od žiaľu, slze v očiach hneď mám.*

*Bár by bol ja zostal v tom domčeku na vždy!
Ale svet človeka von vystúpil vabi;
vyletil som v tužbách von sťa mladý sokol,
zanechal som matku, kde milý domček bol.*

*Mukmi horely o ňadra matkine,
keď som na ne dychnul božsk líčenia smutne;
a tých múk plamene predsa nevyhasly,
padnúť na ne sta ľad oči mojich perly.*

*Jak ma obejmala trasúc sa jej ruky!
Jako ma prosila, bych sa vrátil zpiatky!
O keď ja to vtedy vidím, čo sa stane,
prosba jej ma zdrží v rodičovskom dome.*

*Nádeje zornička krásne sa tvblieta,
budúcnosť nám raja pred očiami lieta;
len keď už skutočnosť zamotá nás v siete,
potom sa zbadáme, že sme na zlej ceste.*

*Aj mňa tá zornička so svojími blesky,
jako povzbudila, načo rozprával by?
Od kedy už chodím svetom sem-tam praný,
sto a sto priepasti pod môjma nohami.*

*... Do mej vlasti krásnej krajania toď idú,
čo mám od nich matke poslať za obľubu?
Stavteže sa drahí bratia k mojej matke,
jak sa vám tak príhodi, že tade pojdete.*

*Povedzte jej toto, nech slze neroní,
bo šťastlivým som ja aj v dialke očiny.
Ach keby vedela, v Jakej žijem biede,
srdce by jej puklo chúderke viem dobre!*

Ján Kempný.

Čo robila pani smrť.

Dones mi so zeme nevinného anjela — riekol Boh k smrti, ale len takého, kde nebude samá matka proti tomu.

Smrť sa za ušiami škriabala, to jest tam, kde ľudia obyčajne uši majú, a povedala:

No to ťažko pojde, lenže ja to predsa oprobujem. Potom ale capla smrť ústami, hodila kosu na pleco a ďalej šla.

Sú to predsa len čudné nápady, znely slová smrti pri odchode.

Tedy aby matky nemaly námietky proti mojej robote; lenže ktorá matka opustí vďačne svoje dieťa.

Lenže prikaz Boží netrpí odkladanie, ani mrmlanie, ani protivienie sa; a tak tedy pani smrť pospiechala svojou cestou. Najprv šla do svojho bytu. Vzala do ruky kľúč, otvorila svoju komoru, kde svetlá života ľudí horia; tieto si ona obzrela.

Vela tu bolo malých svetiel, ktoré už vyháraly. No je tu veru vela svetiel, mudrovala smrť, lenže ktoré-že si vyvolíť mám, abych sa nepomýlila.

Tu zazre svetielko, ktoré patrilo dieťaťu veľmi chudobného robotníka. — No toto si pojmem so sebou, riekla pani smrť potichu; a hneď utekala do opusteného kúta jednej ulice mesta, kde chudoba jestvovala a panovala. Rýchlym krokom pospiechala hore prikrymi schodami vysokými, dvere sa samy od seba otvorily pred ňou. Neďaleko dvier bola kolíska a v tejto jedno útle dieťaťko malé, ktoré ťažko dýchalo.

Matka spievala, aby dieťa zaspalo, že by tak aspoň na krátky čas nevedelo o svojom veľkom trápení z múk pochádzajúcom.

Matka spolu i oplakávala svoje choré a trapiace sa dieťa.

Chladný vietor cítila od dvier, a jakonáhle hore pozrela, zazrela smrť.

„Daj mi to dieťa!“ znely surové slová smrti — ja čo chvíľa koniec spravím jeho mukám a ducha jeho odprevadím pred Boha.

Ona nie, a ešte raz nie — bedákala nalakaná matka a na zem padla od dojatosti. Keď ale na silu jej chcela preč vziať pani smrť to dieťa; ona sa vvalila naň a svojím vlastným telom ho bránila: Radšej mňa vezmi, ale dieťaťu pokoj daj.

Oh ty bláznivá! však máš dosť detí, prečo mi nechceš dať ani to najbiednejšie?

No vidieť, že nemáš srdca, — odvetila smrť. Ja ti veru nikdy nedám dobrovoľne moje dieťa; id' preč, kľuč sa! . . . volala matka rozhorčená.

Smrť nahnevaná šla preč.

No kde-že dostaneme dieťa, ktoré by matka dobrovoľne dala? Nikde, ale ja to predsa len oprobujem!

Smrť šla k druhej chudobnej rodine, kde darmo probovala šťastie; potom i k tretej šla, ku štvrtej, ale márne a darmo, všade bola bez výsledku odpravená.

Sem tam sa potáčala smutná pani smrť, až jej konečne ktosi na pleco ruku položil a pýtal sa jej: Hej pani, prečo ste takou smutnou? — Smrť sa obzre a vidí, že je to zlý duch, ktorému odvetila:

Prečo som takou smutnou? Nuž preto, lebo dnes sa mi nijako nedarí môj gšeft.

Čo nedarí sa ti gšeft? Zvolal zlý duch — však tvoja korisť je istejšia nežli moja, tvojej kose ani jeden človek nemôže vyhnúť.

Hm lenže ja mladých chcem mať; starých dost mám; k mladým ale len tak môžem prísť, jestli si guľku vpalia do hlavy (na moju radu — povedal zlý duch), alebo jestli do vody skočia. Lenže tých všetkých do hromady je málo, ja bych ich radšej viac mala.

No ja ti poradím prostriedky, ktoré sú prospešnejšie.

A ktoré-že sú to?

Hneď ti poviem:

Tabák, pálenka a tanec.

No ty si naozaj kujon — prehovorila natešená smrť; lenže či sa mi podarí naviesť mladých, aby tieto prostriedky užívali? Lebo však ja nemôžem s nimi za každým mladíkom utekať.

Zlý duch: No o to nemaj starosť, však sa ja o to postarám. Ty len sídlo nastaviš, a ja naženiem ich doňho.

Smrť privilila ku všetkému; diablovej ale páčilo sa to, že má novú prateľkyňu. Potom slúbil smrti, že kde len zazre chlapca, každému vtisne do ruky cigárku.

Aj k pálenke dodám chuti mladíkom; ty im len usilovne nalievaj; ba i do vrečka im vopchaj tú moju zuzku; mladíci jej často budú kukať na dno, potom ale do tvojho náručia padnú.

Zlý duch radostne si trel ruky.

Postaraj sa aj o tanečné miesto a o príležitosti k tancu; však ich potom zavediem ta. Tanečná sieň je miestom žatvy hojnej pre mňa.

Však ty uvidíš potom, čo všeličo vystane odo mňa. V koristi nebude núdza.

* * *

Drahý čitateľu! Otvor oči — obzri sa len! Tu vidíš mladých chalanov s fajkou a cigárou v ústach. Hneď zbadáš, že im to veru nenie na úžitok; kto vie, jaký koniec vezme tento zbytok. Starší celkom múdro činia, keď mladíkom cigaru z úst vyrazia. Múdry otiec podistým nebude trpeť, aby jeho syn fajčil, zakiaľ sa jeho telo vyvíňuje.

Kolkí mladíci už pochodili tak zle, že zbladli, vyschli, ba konečne i ducha vypustili.

V tabáku je nikotín, nikotín ale je jed, tuhý jed, s ktorým sa za krátky čas môžeš o život pripraviť.

A veď fajčenie tiež nenie inšie, nežli do seba fahanie jedu.

Fajčenie škodí pľúcám, ktoré celkom udenými sa stanú od toho dymu; fajčenie ale aj žalúdku je škodlivým. Zvlášte ale mladým je ono škodlivé. Tabák už veľa tisíc mladíkov pochoval. Mnohých rodičov zbavil už tabák detí; a práve preto zvlášte rodičia majú pozor dať na deti, aby sa tieto nekazily a nekynožily fajčením.

Drahý čitateľu, bols už kedy v krčme? Povedzže mi, ako-že vyzerali tí ľudia, ktorých si tam videl?

Oči mali jako sklo; na nohách neisto stáli; líca a tvár naliate mali. Mladí boli, a predsa tak vyzerali, jakoby starí boli.

Co myslíš, čo ich spravilo starými? Snáď práca a starosť? — O nie! — Pálenka, táto vodka čertová.

Na verejnej ceste v blate leží chlap, okolo neho je celý zástup kujonských detí, ktoré posmech činia z neho. Ten chlap horeť chce; ale nevládze, na zpät padne do blata.

Kto alebo čo učinilo toho chlapca takým neokrúchaným a smiešnym?

Pálenka, čertova vodka.

A čo spravilo celkom náhly a neočakávaný koniec života jeho? — Zas len pálenka.

Pálené menovať sa môže aj pomaly účinkujúcim jedom.

V pálenke je lieh, ktorý naprajne účinkuje na nervy a na krv; pálené je nepriateľom zdravia, nepria-

teľom človeka. Či to nenie tedy nesvedomitá hlúposť, pálenku piť. Či to nenie hriech tak ľahkomyselne si podkopávať zdravie, ktoré nikdy, alebo len horko-ťažko sa dá navrátiť?

Kto pálenku strebe, ten si neudusí smäd, lebo však k tomuto cieľu vodu stvoril všemohúci Boh.

O veľa ľahšie je vôbec nepiť pálenku, nežli piť a mieru držať v tom. A preto chraň hneď toho prvého kališka pálenky.

Väčšina korhelov je obeťou zväzania.

Z pálenky pochádzajú tie najohavnejšie choroby, ba neráz i náhla smrť. Oh hrozná to smrť.

O mladíci, chráňte sa tejto čertovej vodky.

* * *

V Máji sa to stalo, že jednu 21 ročnú robu niesli do cintorína. Po novom roku pri hudbe dobre sa zabávala, teplo jej bolo, smädná bola, chladnej vody sa napila; počala hynúť, ani leťo nedožila, v máji ju pochovali.

Oh keď už jej telo pochovali, keby aspoň len jej duša nebola v priepasti večnej pochovaná.

A naozaj znebezpečuje tanec zdravie tela, život časný; spolu ale znebezpečuje i dušné spasenie. — Jako-že by nie. Jako blázni tam skáču mladí, celkom sa rozpalia; chladné nápoje lejú do seba, prach dýchajú do seba; či je to potom div, že ten, kto kvitiaci vošiel do tanečnej siene, čo mrtvola výnde z nej?

Lenže aj duši škodí tá ohavná zábava. Rozpajújúce nápoje, nočná tma, rozdielnosť pohľavia!... Dobre vraví sv. Efrem: Tanec je také koleso, na prostriedku ktorého je diabol na duše tanečníkov čihajúci.

Oh koľké devy prišli o všetko, čo je Bohu a poriadnemu človekovi milé, následkom tancu?!

Smrť nasledovala radu diabla, — videla, že tabák, pálenka a tanec výborne podkopávajú zdravie.

Jožko Spekulant.

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Krestan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročiť mohli.

Vydavateľstvo.

Jej veličenstvo v Manheime veľmi dobre sa cíti, s dňa na deň je zdravšou naša milovaná kráľovna. Aj počasie je veľmi príjemné. Veľké zásluhy si nadobudol obratný lekár dr. Schott, ktorý teraz tak je vyznačeným, že stal sa profesorom na všeučelisku viedeňskom.

Kráľ na Štrbskom plese. 12. septembra z príležitosti jasenných manévrov v Spiši navštívi jeho veličenstvo aj Štrbské pleso a za krátky čas bude hosťom Jozefa Szativányiho, majiteľa to toho plesa.

Jeho Sviatosť pápež Lew XIII. rímsky chrám ku cti svätého Joachima otca prebl. P. Marie vystavený raz na vždy sveril na vpp. otcov redemptoristov, u ktorých výborná kázeň panuje.

† **Bismarck.** Bismarck (1815—1898) v noci o 11. hodine 30. júla b. r. zomrel. On je otcom te-
rajšej nemeckej ríše. Dlho bol on správcom Nemecka, pravou rukou cisára. Pod Bismarkom fažké dni mala cirkve v Nemecku; Bismarck bol zafatým luteránom, pod nim zatvárali kňazov a biskupov, čo ale len zo sna prebudilo katolíkov tak, že centrum rečená strana katolíkov nazpät vydobyla práva cirkvi katolíckej. Pán Bismarck bol hrdým, ale spoludržanie katolíkov bolo ešte tvrdším. Dajže Bože nám sily a milosti, aby sme aj my nad úhlavným nepriateľom našim, nad liberalismom podobne zvíťazili mohli.

Dr. a gróf Ferdinand Zichy tento opravdivý apoštol Kristov na dlhší čas odcestoval do Karlových Varov. Doprajže, Bože, aby v úplnom zdraví navrátil sa po kúre domov, že by nás uhorských kresťanov katolíkov ešte mnohé roky mohol spravovať v boji proti liberalismu.

Noví kanonici. V Rabe kanonikom stal sa Anton Nagy, ktorý doposiaľ čo farár veľa kníh vydal mravno-náboženských. — Jako nám patriční ľudia sdělili, prešporskými kapitulníkami stanú sa: Fraňc Siffer, katechet v Budapešti; dr. Simon Való, pápežský komorník a dozorca klerikov v Budapešti a Kit-tenberger, dekanfarár v Nemčine. Vymenovanie týchtože vraj i v úradných listoch bude v najbližšom čase publikované.

Šlachetný mameluk. Dr. Fraňo Fenyvessy, ktorý najprv bol členom národnej strany, neskôr ale mamelukom sa stal, v poslednom čase ale na stolec fčišpanstva sa vyšvihol vo vesprámskej stolice, teraz pekne dokázal, že ľudsky smýšľa. Na obnovenie bytu totižto dala mu stolica 30 tisíc zl.; on ale povedal, že to odloží na lepšie časy, túto summu ale prepustí tým, ktorých kamánek tak citlivo porazil v jeho stolici. Keby len čím viac mamelukov ho nasledovalo, zvlášte takí, ktorí 50—80 tisíc zl. hrnce vylizujú.

Odučenie baníkov od zlorečenia. V Rusku predstavenstvo jekaterinburskej bane nasledovným nariadením prekvápilo zlorečiacich baníkov:

V mene Boha!

Medzi vami tak veľmi obvyklé zlorečenie, ktoré kazí vašu dušu, i nám je protivným, pretože veľmi obrážate Boha, ktorého meno na veky budz velebené. Ponevác ste vy nechceli sa zriect tejto hriešnej obyčaje ani na naše napomínanie, ani z ohľadu na telesný trest, odhodlali sme sa k tomu, že každého predstaveného, ktorý sa tohoto veľikého hriechu dopusti, na pol mesiaca zbavíme platu, robotníka ale na 2 zl. 50 kr. Keby ale kto znovu upadol do tejsze chyby, chleba bude zbavený.

Majte Boha v úctivosti!

U nás to nevyzerá tak. Bohu hockto môže hrešit bez trestu. No ale aj vidieť, ako rád nás Boh má, keď toľké pliahy na nás dopúšťa.

Strelci pozor dajte! V nitrianskej Pružine Jozef Petaš, hajník grófa Jána Pálffyho na srny poľoval. Naraz zazre dačo tmavého v húšti. Namieril a strelí, po čom hneď hrozné nariekanie počuje. Ponáhla sa do húšťa, a nafakano vidí, že smrteľne postriegal asi 13-ročné dievča, ktoré hneď na ruky vzal a zanielol do Prievidze, kde teraz to chůda v nemocnici opatrujú.

Zola do Londýna uskočil. Zola, tento náčelník Dreyfusovcov a pôvodca mnohých drzých hanorománov najprv sa skoval u ženy Rosereau; keď ale zbadal, že novinkári zbadali, kde je, nohy na pleca hodil a tam ten do Londýna za more. Chudák Zola, ešte lepšie budeš zkusovať, že mlyny Božie bárs po mály, ale predsa len melú. A veď moc mu je dlžen Boh aj za to, že tak oškľivo sa opovážil písať o Lurde.

Cudzozemská missiova spoločnosť v Paríži koncom r. 1897. mala 1098 členov. Medzi tymito bolo 33 biskupov, 1000 kňazov. Katechetov má okrem toho 2160, kostolov 4710, 39 seminíš s 1950 klerikami; 2697 škol a sirotárov s 84,318 chovancami.

Farár a matrikár. Ešte vo februári sa to stalo, že v Priglevici liberál matrikár nechcel vydať o sobáší svedectvo istým ženichom z tej príčiny, že títo nepodpísali zápisnicu. Ponevác svedkovia tvrdili, že u matrikára je vec v poriadku, herský farár dr. Augustin Valihora v kostole sosobášil tých mladoženichov; na to matrikár vo svojej liberálnej horlivosti zažaloval farára, ktorého okresný súd odsúdil na 30 zl. peňaznej pokuty. Farár appelloval, a hľa kráľovská tabuľa ho oslobodila, lebo vraj notár nemal právo svedectvo nevydať, a tak farár nemohol inšie urobiť.

Nech žije dr. Valihora, tento herský ľudák oslobodený matrikár, protiví sa ministerskému nariadeniu a nechce vydať svedectvo preto, že ženisi nepodpíšu zápisnicu, tedy slobodno sobášit v kostole, jestli vážni svedkovia tvrdia, že u matrikára sa už uzavral civilný sobáš. — Valihora teraz ale oznámil notára matrikára u vrchnosti, že nadužíval svoj úrad.

Pút. 3. sept. povedie pút do Loretova kövesdský farár Alexander Gaibl; 5. septembra ale pod náčelnikom kňazom pojdu pútnici z Budapešti do V. Maria-Celle.

Hazafik notár. V Temeši uváznila policia notára Gejzu Grünwalda, ktorý úradoval v Siklósi. Tento liberálny korteš a ústami neohrozený hazafik kradol.

Notár Michal Kozák v obci Kotaji zažakoval, ponevác vyšetovanie chcel proti nemu zariadiť, keď ho už z úradu vyzdvihol hl. župan barón B. Feilitzsch.

Dažd chrobákov. 22. júla v Budapešti bol chrobákový dažd malých čiernych mušiek. Všetci ľudia ukrutne sa ponáhľali do domov. Ulice asi na prst boly kryté tymi muškami. No takého dažda nežiada si ani suché pole.

Vrah svojho dieťaťa. Michal Rimár v Mislici zavraždil dieťa. Malá 6. ročná Julka husi pásala, ktoré vbehly do jednej zahrady; otec ju k sebe volal, často trápené dievča ale bálo k nemu ísť a do úteku sa vpustilo, matka kázala otcovi, aby ju zastrelil, a otec poslúchol tú zlostnú rodu a dievča naozaj zastrelil.

Kto za františkána chce ísť, nech sa hlási do 15. augusta vo františkánskom kláštore v Malackách bárs i písobne len. Hlásif sa môže hockto, jestli vybavil aspoň štyri gymnasiaľne triedy. Mladíci, len sa ta pod zástavu Kristovu.

Krestanský socialismus. Budapeštianski občan S. Lenkei v tieto dni slávil 25 ročné jubiläum svojho manželstva; z povďačnosti za túto milosť k tomu sa odhodlal, že 10 Trenčanov žiakov zaopatrí obedom, zakiaľ len nedokončia svoje študia.

Pozdrav Japoncov. Známi Japonci majú-li sa stretnúť zvolnia chod a slávnostne preberajú nohama. Keď sú už celkom blízko jeden k druhému, zrak k zeme oprú a poníženou pobožnou spraví svoju tvár. Potom stisnú zuby, cez ktoré vydychujú a vťahujú povetrie, syčiace hlasy vydávajú a dlane si trú. Potom ale i behom viacerých minút ponúkajú sa jeden druhého, ktorý má predísť druhého. Potom ale sfa zajaci na bok skočia a každý svojou cestou tak beží, jakoby najatý bol.

Ukrutne veliká klinika. V Petrohrade ide sa staväť porodinec velikánskych pomerov; na stavbu určené sú asi 4 milliony zlatoviek; na udržanie ústavu ale ročne asi 600 tisíc zlatoviek. Aj výstrojnosc tejto kliniky takou bude, že nebude mať páru v celej Europe. Stavba s vystrojením potrvá asi tri roky.

Jako mohlo zvíťaziť v Nemecku kat. centrum? „Katolícky ľudový spolok“ rozdal celkom zdarma 3 mill. a 270 tisíc sošitov medzi ľudom, kde vykázané bolo, čo docielila už „centrum“ rečená kat. strana a čo chce ešte ona docielif. Kat. ľud v Nemecku žije mre za svoju stranu snemovú, ktorá mu vydobyla slobodu, právo a rovnosť.

Zola zbavený je rádu statočnosti, o čom i jeden dekret je vydaný.

Liberálny kvietok. Mikuláš Becko, pokladník u železnice krádeže sa dopustil; vrchnosť ho nechcela trestať, ale naložila mu, aby ukradenú summu do 24. júla navrátil. Čo učiniť ale nebol v stave. Z výsluchu i to vysvitlo, že v slobodnom stave veľa sa zabával a tak do dlhov sa zaplietol.

Ohavný manžel. Štefo Takáč v Dorosme surovo zachádzal s manželkou Mariou Móra, ktorá ho opustila; on ju prosil, aby sa k nemu navrátila, čo ona nechcela učiniť; vtedy on chytil nôž a preklal ju, potom ale sebe prerezal žily na rukách.

Dobry vták. Hostinský Matej Ernst v Budapešti kupoval víno od veľkúpcov bez toho, že by im bol riadne platil. V tieto dni predal svoj obchod a päty otrčil tým všetkým, ktorým dlžen je. Tento dobrý vták vraj hneď sa za hranicu ponáhlal, akonáhle k peniazom prišiel.

Ešte lepší vták. Staviteľ Štefan Meyerberg vyšiel v Budapešti na Matejovo územie a so sebou mal 10 tisíc zl. Lenže nenašiel doma majiteľa, s ktorým na reči chcel byť, keď sa domov navracal, na stanici zbadá, že knižka, v ktorej bolo tých 10 000 zl. nenie v jeho vrecku. 1000 zl. náležného sľúbil tomu, kto by mu tie peniaze dal. No volajaký dobrý vták taškár mu ich vyňal pravdepodobne z vrecka; takému ale darmo sľubuje 1000 zl.

Nesvedomitý chalan. Ambro Sándor, sluha v Debrecíne zastrelif chcel Andreja Kassáša práve vtedy, keď sa tento domov ponáhlal. Lenže guľka netrařila sluhu, ale koňa, ktorý aspoň 300 zl. stál. Príčinou nesvedomitého útoku bol hnev už od dávna trvajúci.

Obef obžerstva. Ignác Verok, z nitrianskej stolice pochádzajúci robotník asi od dvoch rokov veľmi husto kukal na dno zuzky. Nedávno ešte viackrát to učiniť, nasledkom čoho v noci, keď spal, rozpalená krv žilku mu pukla a všetka von vytiekla. Rano našli v posteli veľa krve a bľadu mrtvolu.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adressovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

DOPIŠY.

BUDAPEŠŤ, 30. júla r. 1898.

Váženy a Milovaný Pane môj!

Váš drahý a milovaný časopis „Kresťan“ v Budapešti vychádza, a predsa z Budapešti najmien dopisov nám prichádza. Vy uverejňujete aj dopisy obecných ľudí, lebo viete, že aj týchto hlas iných budí.

To snád i vy viete, že tu nenie nič nového; planého hej, tým menej ale dobrého. Ja som tu veru už od viac rokov, preto ale v blahobyte som spravil málo krokov. Keď je tu len veľa ľudí, ktorí nôž v ruke majú; lenže kde by mohli chleba dostať, na ľavo i na pravo kukajú. Toho roku zvláste zle, veľmi zle je s robotníkami, ktorí nemôže ženu podporovať ani len šestákami. — Nedávno sme spolu čítali zo susedom v Kresťane, že Papfančania si žiadajú, nech sa k ním za farára pán redaktor dostane. My v Pešti vás prosíme, veľké pole účinkovania neopúšťajte, prosbami vidiekčanov naklonif sa nedajte. Ináče aj my sa modlíme za kňazov dobrých, aby nám ich Boh podržal a doprial stavu verných. Pište nám i ďalej o svete a kravách; vtedy žiarit sa bude radosť na našich tvárach. Opravujte ďalej chybné spisy iných, zvláste ale šľachetno smýšľajucich. Opisujte ďalej obeť obžerstva, česte sme ďalej kúsky úžerstva. Odkazujte vtípne známym i neznámym; máte-li čo vravet veru i nám samým. Rozveselujte nás i figľami prasto-huncútskymi, robte žarty s ľudmi nesvedomitými.

Váš Kresťan v Budapešti dobrú prácu koná, lebo pod jeho údermi nejuden socialist stoná. Židov obraciate, liberálov češete: a tak sa menia pomery vo svete. Vládi tiež nikdy nedáte pokoja, lebo vyvolala ľudákov do boja. Už ste prekotili nejuden masťny hrniec, a vylizovaniu spravili ste koniec.

Preto sa nám páci tento váš časopis, preto sme poslali i terajší dopis. Spolu sľubujeme ho rozširovať, by mal ešte väčšiu chuť liberalov česať.

Už ale zatváram malicherné riadky, by vzal raz už koniec tento dopis kratky. S Bohom zostávajú redaktore pane, požehnanie božské nech sa vám dostane.
Ján Cibulík, fabrický robotník.

ČASTKOVCE, 30 júla.

Vážení pán Redaktor!

Už od dávna sa chystám pero chytiť do ruky, abych Vám i cteným čitateľom čo-to sdeliť mohol.

Častkovce sú len filiálkou Podolia na Považí, a tak vidíte, že my veru nebývame za chrbátom sveta, alebo jako Čachtičania hovorievajú, tam, kde Pán Boh dobrú noc dáva.

My sme tu toho roku veľikí páni; a síce nielen preto, že dobré pole máme, ale zvlášte preto, že toho roku žiadna pliaga (kamenec, krupobitie, zbytočná pluvoť atď.) nepokazila našu úrodu.

U nás nenie ani kostola, ani kňazov, lebo my, jako som už spomenul, do Podolia patríme, kde je aj kostol, aj duchovní.

Náš pán farár je tu už od rokov; on sa otcovsky stará o nás; ale aj v gazdovskom ohľade idie po predku, a ukiazuje cestu gazdom, po ktorej kráčajú dobre sa môžu mať. Výborne vie repu cukrovú dorábať, daktory rok aj 40—50 honov zeme repy má. Ináč v lete, jako aj inde, tak aj u nás nenie roboty duchovnej, dobre je tedy nevinným gazdovstvom zaoberať sa.

Náš pán kaplán kedysi fratškánom bol, ale tak vynikal vzdelanosťou a kňazskou horlivosťou, že ho medzi svetských kňazov prijali; a máme nádej, že u nás bude účinkovať, zakiaľ sa mu len dajaká dobrá fara netrať.

L'ud je u nás teraz už dost triezlivý, zuzku nemáme tak radi, jako jedna obec v krakovanskej fare, kde daktory korpel ešte i na zdravie duchovných si priloja v krčme.

Ponevác u nás židov je len dakoľko, inovercov ale zhola nič, v náboženskom ohľade dost dobre si spojíme.

U nás má veľký majetok aj autonomický vyslanec pán rytier Chválibogovský, ktorý veľmi sa zaujíma za ľud; tento pán nenasleduje príklad liberálnych tatárov, ani netuži za masnými hrncami; lež plní svoje kresťanské a spoločenské povinnosti.

*) Jestli uverejnite moje riadky, druhý kráf ešte viac vám napíšem. S Bohom. *J. K.*

*) Veľmi vďaka, len čím častejšie! Red.

Vyobrazenie.

Sv. Ignác Loyola. Tento veľký svätý pochádzal zo šľachtického rodu, on bol vojenským dôstojníkom, v jednej bitke ľazke bol ranený, následkom čoho na posteli musel ležať; z dlhého času čítanie pýtal; dali mu do ruky „Život svätých.“ Toto čítanie bolo preňho prostriedkom milosti; nahliadol márnosť svetského smýšľania a namáhania, vzdal sa svojej vojenskej hodnosti a odhodlal sa od tej doby svoj život jedine Bohu venovať. On žil v prvej polovici XVI. storočia, práve vtedy, keď reformátori tak veľmi škodili cirkvi Kristovej. Svetochýrny rád spoločnosti Ježiša založil, ktorý dokázal sa byť tak silnou podporou cirkve.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedelu, alebo pondelok poslat, ináč nemôžeme ich uverenit v najbližšom čísle.

Abel Laluch v M. Pošlite dp. Michalovi Vargovi 65 kr., a ten hned vyhovie vašej žiadosti. — Len i ďalej tak. *N. K.* — *Zvedavý v Trenčiansku.* Vy sa pýtate, čo máte robiť, aby ste dlho žili? My sme nenie vševedúci; dačo vám predsa odkážeme. V r. 1586. zomrel 125 ročný farár Anton Hazech. Biskup sa ho pýtal, čo robil, že tak dlho žije. On mu odvetil, že troch nepriateľov života nevpustil do svojho domu: Zronenosť, hnev, obžerstvo. — Čiňte aj vy tak. — *Jozef v Strake.* Veru zlé sú časy, padajú nám vlasy. — *Novomeštan.* Ani slymák nevtiahne chytrejšie vropy parohy. — *Bzinca.* Prosíme i druhý kráf to učiniť. I nám sa zide dakedy taký sladký motúzok na zuby. — *Jozef Skulkár.* To ste vy taký figliar, ako ten paholok, ktorého hrešila pani, že po obede si už štvrtý krčah piva doniesol; ona ho hrešila, že ho susedia a krčmár za korhela budú považovať; on jej ale odvetil: O nie, lebo tí si myslia, že ja to pre moju paniu nosím. Aj vy ste hodili inému za krky svoje kujonstvo. — *Bedlivý otec.* Povedzte synovi, že chytré zalúbenie býva polovičné lúčenie. — *Jožko Lapaj v Trebaticach.* Nenechajte sa, kunštára napomeňte, aby nebol bláznom v lete. Vidieť, že vás Boh rád má. No kto si jako posteľ, tak aj leží a za šťastím beží. — *Ján Nezduj.* Veru máte pravdu. Nás nielen vláda, ale aj socialisti majú v žalúdku. Keď my bez hrebeňa každého česeme kto nenie bojovníkom kresťanstva.

J. V. v Odsékalovcach. Jestli je i vaša reč taká, jako ten list, to musím uzavierať, že ste vy aspoň v päťich izbách boli vychovaný. Lenže zapamätajte si, že pýcha pred úpad. — *Ján Behúnek v Prešp.* Aj toho roku nám pošlite dačo do kalendára. — *Jožko Výstrel.* Ceikom tak je to; my síce sme to už aspoň pred 30 rokami vedeli. — *Urmin.* L. J. Uhádli ste ale len z čiastky. Brucho a nohy teplo, ruky a hrdlo chladno. Vidíte čo všeličo musíme my vedieť. Znáмым srdečný pozdrav.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u pošťovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ish tak ľahkomyslene.

Knižná polica.

Brezňové kvety (Milostné pražské Jezulátko) vydal kamelitský kláštor (Bpešť, VI. Huba u. 12). Cena utešeno v plátne viazaného a vyše 100 strán obsahujúceho výtisku 30 kr. Vrele odporúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčil dr. Jozef Janda. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo, ktoré *Lujza Cery* v Budapešti vydala.

„**Veľká Novina**“, čili la saletteské pro- roctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — **Veľká pliaga sveta.** 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiesť atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 75 kr. Vrele ich odporúčame.

Svätý Jozef. Soslovenčil dr. Jozef Janda. Vydal Spolok Sv. Vojtecha.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 10.60—12.80. — Od Pešti 10.55—12.75. — Zadunajské 10.60—12.80.

Raž 8.00—8.15.

Jačmeň na krmenie 5.50—6.00. — Do pálenice 0.00—0.00. — Na pivo 0—0.00.

Oves 8.50—8.90.

Kukurica 5.20—5.30.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
20.40	19.50	19.00	17.80	16.80	16.40	15.50	14.70
			7½	8			
			12.80	8.00			

Otruby fajnové 5.30, grobovité 5.20.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 7.00. — Malá 7.50. Hrach 13.00. — Pšeno 4.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 46—47 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telce.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačie týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláste vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

Čo je Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

Odporúčania najhodnejší, jedine zdravý, pritom najchutnejší a najlacnejší kávový nápoj. Ona je čistý prirodzený výrobok v celých zrnkách a čistá od dokázaných, zdraviu škodlivých súčastí zrnovej kávy. *Kathreiner-ová* sladová káva *Kneippova* má jediná ten obľúbený zápach zrnovej kávy, ktorý obdrží skrze najvyššími odborníkmi vypróbovaný a všade uznaný *Kathreiner-ovský* spôsob dorábania. Jej hodnota je trojnásobná pre zdravie, chuť a sporivosť. Opravdová „*Kathreiner*“ by nemala viac chýbať na žiadnom rodinnom stole.

K čomu slúži *Kathreiner-ova*

Sladová káva Kneippova?

V statisicach rodín, ako aj v najviac verejných ústavoch ako dodatok k zrnovej káve, ktorú ona v jej chuti pôžitnejšou a príjemnejšou učí. Veľký počet vynikajúcich lekárov predpisuje *Kathreiner-ovú* Sladovú kávu *Kneippovú* ako jedinú odporúčaniahodnú náhradu za zrnovú kávu, menovite pre deti, pre choré a slabé osoby. Podporujú chuť k jedlu, ľahko ztraviteľná *Kathreiner-ova Kneippova* Sladová káva aj skrz jej dobrú, príjemnú chuť po krátkom privyknutí všade sa pije vždy s väčšou obľubou.

Nech sa Kathreiner-ová Sladová káva upotrebí niekoľko ráz ako dodatok, alebo čistá, viac sa od nej neodstúpi!

Všade sa môže dostať.

Výstraha od naničhodných napodobnenín!

Púť do Lourdu

vo sviatok sv. Ruženca

2-ho októbra r. 1898. Pohnutia 25. septembra 1898. Návrat 8. októbra 1898. Cesta: Budapešť—Kanizsa—Pragerhof—Svätý-Peter—Cormons—Velence—Milano—Genua—Nizza—Marseille—Toulouse—Lourd tie isté stanice nazpät. Sotrvávanie v Lourde 4 dni. Stanice oddychu: Milano, Marseille, Genua.

Ceni:

Príhlási-li sa	50 osôb III. trieda	100 zl.
" "	100 " " "	95 "
" "	200 " " "	90 "
" "	300 " " "	85 "

(Trovy s cestou a so zaopatrením spojené sú v tomto.)

Obširnejšie vysvetlenie podá a programny posielá

Dr. Fraňo Robitsek,

farár vo Veľkom Maroši hontianska stolica.

Ján Kopetsny,

stolár v Trnave,

v zbožnej ulici vo vlastnom dome č. 87,
naproti chlebovej ulici

drží sklad železných križov, kovových a drevených umrlčích truhliel.

Obnovy križov sa v najkratšom čase shotovujú.

Nápisy na križe sa s čistým zlatom pripravujú.

Pohrabné sprievody usporiada dľa dohovoru najlacnejšie.

prijíma všetky stavebné stolárske práce za veľmi ľavne ceny a vybavuje ich prisne a rýchlo.

Sprevádza všetky do jeho oboru patriace väčšie i menšie opravy.

Kostolné roboty prijíma za najlacnejšiu cenu i najpilnejšie sa dohotovujú.

Mosadzný štátny medail 1889 v Päťich Kostoloch.

Založeno

Strieborný medail 1891. v Temešvári.

Mosadzný medail za umenie 1891. Triest.

1879.

Mosadzný medail 1896. v Budapešti.

Albin Jiratkó

sochar a staviteľ oltárov

v Päťich Kostoloch, Perczel u. 25.

Odporúča sa k vyhoveniu všetkých

kostolných umeleckých diel z dreva, kameňa a gypsu atď. atď.

Robí oltáre, kazateľne, spovednice, modliace stolce, kostolné lavice, krstedelnice atď. vo všetkých štyloch jednoducho a umelecký.

Hocaké sochy svätých

robí z dreva, kameňa a massy.

Obnovuje

a dľa žiadosti opravuje.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KRESŤANA“ PRIJÍMA.

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratníkom trochu na prsty klopol, všemožnými figlami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržím ani jedateľa ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa wóže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobiť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytili. — Každý to dobre vie, a predsá mnohí slepo veria zriedkavými líškavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredávačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trvaca, ani pritvrda, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Vela gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 rokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornovo-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíni. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

➔ **Obrázkový cennoslov zdarma.** ➔

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého — Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cenoslovov obežníkov, povolaní kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.